

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра цивільно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

Віталій СЕРЬОГІН

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

рівень вищої освіти - другий (магістерський)

галузь знань - 08 Право

спеціальність - 081 Право

освітня програма - Право

вид дисципліни - обов'язкова

факультет - юридичний

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою юридичного факультету

31 серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Мічурін Євген Олександрович, д.ю.н., професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету

Протокол від 26 червня 2023 року, № 14

Завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін _____ Олена УСТИМЕНКО

Програму погоджено с гарантом освітньої професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти

Гарант освітньої професійної програми «Право»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

 Віталій СЕРЬОГІН

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від 31 серпня 2023 року, № 1

Голова науково-методичної комісії
юридичного факультету _____ Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми цивільного права» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю 081 Право.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є досягнення всебічного глибокого розуміння та засвоєння студентами сутності та природи сфери актуальних питань цивільного права та роботи з відповідними міжнародними та національними нормативними документами.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у студентів відповідних компетентностей:

ЗК-1 - знання та розуміння предметної галузі, усвідомлення соціальної значущості своєї майбутньої професії;

ЗК-2 - здатність сумлінно виконувати професійні обов'язки, діяти відповідно до етичних мотивів;

ЗК-3 - здатність в умовах розвитку науки і державної політики вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, уміння набувати нові знання, використовуючи сучасні інформаційно-освітні технології;

ЗК-4 - володіння навичками ділового спілкування рідною та іноземними мовами на високому професійному рівні, знання та розуміння наукової правничої термінології;

ЗК-5 - здатність до здійснення дослідницької діяльності на основі знання та критичного аналізу правових проблем, вміння обирати оптимальні методи дослідження, обробляти результати досліджень, аналізувати їх з урахуванням актуальних наукових і практичних джерел

ПК-1 - уміння застосовувати набуті знання, вміння й навички на практиці, здатність розробляти різноманітні нормативно-правові акти;

ПК-6 - здатність виявляти, давати оцінку й сприяти припиненню корупційної поведінки;

ПК-8 - здатність давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності;

ПК-11 - здатність кваліфіковано здійснювати наукові дослідження в галузі права;

ПК-13 - здатність керувати самостійною роботою осіб, що навчаються.

1.3. Кількість кредитів - 3 кредити

1.4. Загальна кількість годин - 90 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
24	6
Практичні, семінарські завдання	
12	4
Лабораторні завдання	

Самостійна робота, у тому числі	
54	80
Індивідуальне завдання	

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти мають досягти таких результатів навчання:

ПРН-9 – Вміє аналізувати сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку вітчизняної правової системи з врахуванням її місця на юридичній мапі світу; здійснювати порівняльний аналіз правових явищ, виявляти їх спільні ознаки та відмінності на підставі встановлення визначених критеріїв порівняння; аналізувати основні джерела права сучасних правових систем світу;

ПРН-10 – Здатний здійснювати кваліфіковане проведення наукових досліджень в галузі права, виявляти наукові проблеми, формулювати теми та завдання наукових досліджень у галузі права, застосовувати загальнонаукові та спеціально-юридичні методи наукових досліджень; вести наукові дискусії, створювати наукові тексти, виявляти і формулювати положення наукової новизни досліджень;

ПРН-15 – Знає і розуміє практичні проблеми права інтелектуальної власності; характеристику правового статусу окремих суб'єктів і об'єктів цивільного права; має компетентності з інтерпретації та узагальнення нормативного матеріалу цивільного та адміністративного права; вміє правильно застосовувати норми виборчого права України; вміє аналізувати ретроспективи і прогнозувати перспективи розвитку і функціонування громадянського суспільства за різних умов та застосовувати ці знання для розв'язання практичних завдань;

ПРН-16 – Здатний обробляти й тлумачити колізійні норми цивільного права; має навички самостійної роботи з нормативно-правовими актами; навички вирішення правових ситуацій у сфері діяльності прокуратури, інших правоохоронних та судових органів; аналізувати норми національного і міжнародного законодавства, правильно документувати результати аналізу; здатний брати участь у проведенні юридичної експертизи проектів нормативно-правових актів, давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності;

ПРН-18 – Володіє юридичною технікою, здатний готувати проекти нормативно-правових актів, у тому числі має навички законотворчої роботи, підготовки текстів нормативних договорів та інших правочинів, володіє вмінням підготовки процесуальних документів усіх видів і стадій цивільного, адміністративного та кримінального судочинства.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні проблеми цивільного права

Тема 1. Застосування загальних та спеціальних методів наукового пізнання у цивілістичних дослідженнях

Діалектичний метод та його зв'язок із спеціальними методами у цивілістичних дослідженнях. Системно-структурний метод та його зв'язок із спеціальними методами у цивілістичних дослідженнях. Формально-логічний метод та його зв'язок із спеціальними методами у цивілістичних дослідженнях.

Тема 2. Формування новизни у цивільно-правових дослідженнях

Поняття новизни у цивільно-правових дослідженнях. Види новизни у цивільно-правових дослідженнях. Прийоми формування новизни у цивільно-правових дослідженнях

Розділ 2. Окремі проблеми цивільного права

Тема 3. Істотні умови договору.

Розвиток уявлень про істотні умови договору в Стародавньому Римі. Формування категорії «істотні умови договору» в доктрині цивільного права. Сучасні погляди на істотні умови договору: єдність і диференціація. Визначення достатності істотних умов для окремих видів договорів: сутність проблеми і підходи до її вирішення.

Тема 4. Цивільно-правова відповідальність.

Наукові погляди на цивільно-правову відповідальність у працях вчених різних періодів. Сутність цивільно-правової відповідальності. Співвідношення відповідальності і санкцій цивільного законодавства. Співвідношення відповідальності і обов'язків у цивільному праві. Зміст категорії «режим цивільно-правової відповідальності».

Тема 5. Обмеження житлових прав громадян.

Поняття обмежень житлових прав громадян. Ознаки обмежень житлових прав громадян. Сутність (зміст) обмежень житлових прав громадян. Обґрунтування існування в сучасному цивільному праві категорії обмежень. Її зв'язок і відмінності від «заборон» та інших цивільно-правових категорій.

Тема 6. Проблеми корпоративного права.

Поняття корпоративного права. Підходи до формування змісту корпоративного права. Різниця англійської та американського підходів до визначення корпоративного права. Предмет вивчення корпоративного права на сучасному етапі.

Тема 7. Державна реєстрація прав на нерухоме майно. Проблеми реформування.

Сутність державної реєстрації прав на нерухоме майно. Підходи до державної реєстрації прав на нерухоме майно в сучасній Україні. Момент виникнення права власності на нерухоме майно за договором. Сутність змін у законодавстві, які стосуються державної реєстрації прав на нерухоме майно.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усь ого	у тому числі					Усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1 Загальні проблеми цивільного права												
Тема 1. Застосування загальних та спеціальних методів наукового пізнання у цивілістичних дослідженнях	11	3	1			7	13	1	1			11
Тема 2. Формування новизни у цивільно-правових дослідженнях	11	3	1			7	13	1	1			11
Разом за розділом 1	22	6	2			14	26	2	2			22
Розділ 2 Окремі проблеми цивільного права												
Тема 3. Істотні умови договору.	13	3	2			8	13	1	1			11
Тема 4. Цивільно-правова відповідальність.	13	3	2			8	13	1	1			11

Тема 5. Обмеження житлових прав громадян.	14	4	2			8	13	1				12
Тема 6. Проблеми корпоративного права.	14	4	2			8	13	1				12
Тема 7. Державна реєстрація прав на нерухоме майно. Проблеми реформування.	14	4	2			8	12					12
Разом за розділом 2	68	18	10			40	64	4	2			58
Усього годин	90	24	12			54	90	6	4			80

4. Теми практичні заняття (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Застосування загальних та спеціальних методів наукового пізнання у цивілістичних дослідженнях	1
2	Формування новизни у цивільно-правових дослідженнях	1
3	Істотні умови договору.	1
4	Цивільно-правова відповідальність.	1
5	Обмеження житлових прав громадян.	1
6	Проблеми корпоративного права.	2
7	Державна реєстрація прав на нерухоме майно. Проблеми реформування.	2
	Разом	12

Теми практичних занять (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Застосування загальних та спеціальних методів наукового пізнання у цивілістичних дослідженнях	1
2	Формування новизни у цивільно-правових дослідженнях	1
3	Істотні умови договору.	1
4	Цивільно-правова відповідальність.	1
5	Обмеження житлових прав громадян.	
6	Проблеми корпоративного права.	
7	Державна реєстрація прав на нерухоме майно. Проблеми реформування.	
	Разом	4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Застосування загальних та спеціальних методів наукового пізнання у цивілістичних дослідженнях Завдання: ознайомитись з лекційним матеріалом, опрацювати додаткову літературу, підготувати відповіді на основні питання теми	7
2	Тема 2. Формування новизни у цивільно-правових дослідженнях Завдання: ознайомитись з лекційним матеріалом, опрацювати додаткову літературу, підготувати відповіді на основні питання теми	7
3	Тема 3. Істотні умови договору.	8

	Завдання: ознайомитись з лекційним матеріалом, опрацювати додаткову літературу, підготувати відповіді на основні питання теми	
4	Тема 4. Цивільно-правова відповідальність. Завдання: ознайомитись з лекційним матеріалом, опрацювати додаткову літературу, підготувати відповіді на основні питання теми	8
5	Тема 5. Обмеження житлових прав громадян. Завдання: ознайомитись з лекційним матеріалом, опрацювати додаткову літературу, підготувати відповіді на основні питання теми	8
6	Тема 6. Проблеми корпоративного права. Завдання: ознайомитись з лекційним матеріалом, опрацювати додаткову літературу, підготувати відповіді на основні питання теми	8
7	Тема 7. Державна реєстрація прав на нерухоме майно. Проблеми реформування. Завдання: ознайомитись з лекційним матеріалом, опрацювати додаткову літературу, підготувати відповіді на основні питання теми	8
	Разом	54

Завдання для самостійної роботи (заочна форма)

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Застосування загальних та спеціальних методів наукового пізнання у цивілістичних дослідженнях Завдання: ознайомитись з лекційним матеріалом, опрацювати додаткову літературу, підготувати відповіді на основні питання теми	11
2	Тема 2. Формування новизни у цивільно-правових дослідженнях Завдання: ознайомитись з лекційним матеріалом, опрацювати додаткову літературу, підготувати відповіді на основні питання теми	11
3	Тема 3. Істотні умови договору. Завдання: опрацювати додаткову літературу, підготувати відповіді на основні питання теми	11
4	Тема 4. Цивільно-правова відповідальність. Завдання: опрацювати додаткову літературу, підготувати відповіді на основні питання теми	11
5	Тема 5. Обмеження житлових прав громадян. Завдання: опрацювати додаткову літературу, підготувати відповіді на основні питання теми	12
6	Тема 6. Проблеми корпоративного права. Завдання: опрацювати додаткову літературу, підготувати відповіді на основні питання теми	12
7	Тема 7. Державна реєстрація прав на нерухоме майно. Проблеми реформування. Завдання: опрацювати додаткову літературу, підготувати відповіді на основні питання теми	12
	Разом	80

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

7. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються три групи методів навчання:

1. словесні – описове розкриття навчального матеріалу, пояснення сутності відповідного явища, поняття, процесу, інструктаж щодо особливостей застосування окремих норм, перевірка рівня самостійного опрацювання навчального матеріалу тощо;
2. наочні – демонстрація схем, таблиць, малюнків (за наявності);
3. практичні – формування вмій і навичок оперування правовими категоріями, застосування правових норм та використання набутих знань при проведенні семінарських занять.

8. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі методи оцінювання знань та умінь:

- поточний контроль (оцінювання усних і письмових відповідей на практичних заняттях, поточне тестування);
- контрольна робота (проводиться у вигляді письмових завдань);
- підсумковий контроль (екзамен).

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять протягом семестру. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового контролю на практичних, семінарських заняттях, лекціях, у формі колоквиуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо.

Контрольна робота з навчальної дисципліни є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студента. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни в форматі відповідей на відкриті питання.

Екзамен - форма підсумкового контролю з навчальної дисципліни за семестр, що спрямована на перевірку засвоєння теоретичного та практичного матеріалу.

Студента допускають до складання семестрового підсумкового контролю за умови набрання ним мінімум 10 балів. Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні підсумкового контролю з навчальної дисципліни, складає 40. Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100.

Список питань для підсумкового контролю

1. Застосування загальних та спеціальних методів наукового пізнання у цивілістичних дослідженнях
2. Діалектичний метод та його зв'язок із спеціальними методами у цивілістичних дослідженнях.
3. Системно-структурний метод та його зв'язок із спеціальними методами у цивілістичних дослідженнях.
4. Формально-логічний метод та його зв'язок із спеціальними методами у цивілістичних дослідженнях.
5. Формування новизни у цивільно-правових дослідженнях
6. Поняття новизни у цивільно-правових дослідженнях.
7. Види новизни у цивільно-правових дослідженнях.
8. Прийоми формування новизни у цивільно-правових дослідженнях
9. Розвиток уявлень про істотні умови договору в Стародавньому Римі.
10. Формування категорії «істотні умови договору» в доктрині цивільного права.
11. Сучасні погляди на істотні умови договору: єдність і диференціація.
12. Визначення достатності істотних умов для окремих видів договорів: сутність проблеми і підходи до її вирішення.
13. Наукові погляди на цивільно-правову відповідальність у працях різних періодів.

14. Сутність цивільно-правової відповідальності.
15. Співвідношення відповідальності і санкцій цивільного законодавства.
16. Співвідношення відповідальності і обов'язків у цивільному праві.
17. Зміст категорії «режим цивільно-правової відповідальності».
18. Поняття обмежень житлових прав громадян.
19. Ознаки обмежень житлових прав громадян.
20. Сутність (зміст) обмежень житлових прав громадян.
21. Обґрунтування існування в сучасному цивільному праві категорії обмежень. Її зв'язок і відмінності від «заборон» та інших цивільно-правових категорій.
22. Проблеми корпоративного права. Поняття корпоративного права.
23. Підходи до формування змісту корпоративного права.
24. Різниця англійської та американського підходів до визначення корпоративного права.
25. Предмет вивчення корпоративного права на сучасному етапі.
26. Сутність державної реєстрації прав на нерухоме майно.
27. Підходи до державної реєстрації прав на нерухоме майно в сучасній Україні.
28. Момент виникнення права власності на нерухоме майно за договором.
29. Сутність змін у законодавстві, які стосуються державної реєстрації прав на нерухоме майно.

9. Схема нарахування балів

Загальна кількість балів – 100.

Кількість балів за екзамен/залік – 40.

Кількість балів протягом семестру – 60:

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях $\sum 40 = 40$:

Формула обчислення

$$\sum 40 = \frac{\sum 1}{\sum 2} \times 8 \text{ (вісім)}$$

Примітка:

$\sum 40$ – сума максимальної кількості балів

$\sum 1$ – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.

$\sum 2$ – кількість семінарських занять протягом семестру.

8 – коефіцієнт

Контрольна робота – 20 балів.

Поточний контроль							Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7				
$\sum 40$							20	60	40	100

Відповідь на семінарському занятті – **1-5 балів**.

Критерії оцінювання усної відповіді

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

5 балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;

- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;

- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;

- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівки викладача;

- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, причому відповіді нечіткі;

- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;

- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;

- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

1 бал ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;

- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання контрольних та екзаменаційних робіт

Контрольна та екзаменаційна роботи виконуються у письмовій формі. Контрольна робота складається з 20 тестових завдань, екзаменаційна робота – із 40 тестових завдань. Кожне тестове завдання варіанти відповідей, тільки один з яких є правильним; за кожен правильну відповідь нараховується один бал.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
90-100	відмінно
70-89	добре

50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Закон України «Про нотаріат». *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39.
4. Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 22.02.94. № 114.
5. Положення про кваліфікаційну комісію нотаріату. Затверджено наказом Міністерства юстиції України від 28.12.93. № 22/5.
6. Положення про порядок видачі свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю. Затверджено наказом Міністерства юстиції України від 20.01.94. № 3/5.
7. Положення про порядок реєстрації приватної нотаріальної діяльності. Затверджено наказом Міністерства юстиції України від 04.04.94. № 10/5.
8. Рекомендації з окремих питань організації та проведення стажування осіб, які мають намір займатися нотаріальною діяльністю. Лист Міністерства юстиції України від 04.02.94.
9. Указ Президента України «Про впорядкування плати за вчинення нотаріальних дій» від 10 липня 1998 р. № 762/98.
10. Закон України «Про звернення громадян». *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256.
11. Закон України «Про дію міжнародних договорів на території України». *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 10. Ст. 137.
12. Перелік документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 29 червня 1999 р. № 1172.

Підручники, навчальні посібники

1. Мічурін Є.О. Цивільне право. Альбом схем : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 2 / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. Вид. 6-те, перероб. Харків : Право, 2022. 250 с..
2. Дзера О.В. Цивільно-правова наука і практика: збірник науково-правових (консультативних, експертних) висновків. Київ: Алерта, 2023. 572 с.
3. Нетипові об'єкти : зб. ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. 266 с.
4. Мічурін Є.О. Техніка складання договорів. Х.: 2006.
5. Цивільне право України. Альбом схем / за заг. ред. Є.О.Мічурина. Х., 2010.

Допоміжна література

1. Антологія української юридичної думки: У 10 т. Т. 6.: Цивільне право. К.: Юридична книга, 2003. 584 с.
2. Договірне право: Загальна частина / За ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер. 2008. Т. 1. 896 с.
3. Договірне право: Конспект лекцій / І.В. Жилінкова, В.І. Борисова, І.В. Спасибо-Фатєєва та ін.; За заг. ред. І.В. Жилінкової, В.І. Борисової. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2008. 116 с.
4. Договірне право: Особлива частина / За ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер. 2008. Т. 2. 1200 с.
5. Дудченко Д. Теорія договору: до історії виникнення та обґрунтування. *Сучасні проблеми адаптації цивільного законодавства до стандартів ЄС*. Львів, 2006. С. 102-103.
6. Заїка Ю. О. Становлення і розвиток спадкового права в Україні: автореф. дис... д-ра

юрид. наук: 12.00.03. К.: Київ. нац. ун-т. ім. Тараса Шевченка, 2007. 34 с.

7. Заїка Ю.О. Право власності. Спадкове право: Навч. посіб. / Ю.О. Заїка, В.М. Співак. К.: Наук. думка, 2000. 152 с.

8. Кодифікація приватного (цивільного) права України / За ред. проф. А. Довгерта. К.: Український центр правничих студій, 2004. 336 с.

9. Майданник Р. А. Аномалії в цивільному праві України: Навчально-практичний посібник / Відп. ред. Р. А. Майданник. К.: Юстиніан, 2007. 912 с.

10. Мічурін Є.О. Адміністративний та цивільний договір: проблема термінологічного розмежування. *Проблеми цивільного права та процесу*: Матеріали наук.-практ. конф. присвяченої пам'яті проф. О.А.Пушкіна (м. Харків, 30 травня 2015 р.). Х.: ХНУВС, 2015. С. 42-47.

11. Мічурін Є.О., Шишка О.Р. Цивільне право : альбом схем. Х.: Фактор. 2013. 464 с.

12. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України. У 2-х т. Т. 1./ Відп. ред. В. Г. Ротань. 2-ге вид. Х.: Фактор, 2010. 800 с.

13. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України. У 2-х т. Т. 2./ Відп. ред. В. Г. Ротань. 2-ге вид. Х.: Фактор, 2010. 784 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Єдиний державний реєстр судових рішень України - <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
2. European Research Group on Existing EC Private Law (Acquis Group) – <http://www.acquis-group.jura.uni-osnabrueck.de>
3. Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR) – http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/dcfr_outline_edition_en
4. The principles of european contract law – <http://www.jus.uio.no>
5. Електронне наукове видання «Юридичний науковий електронний журнал» – <http://www.lsej.org.ua/>
6. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського – <http://irbisnbuv.gov.ua/>
7. Офіційний веб-портал Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua/>
8. Офіційний вісник України – <http://ovu.com.ua/>
9. Про закони. Випуск № 49. Посвідчення правочинів щодо нерухомого майна за участю малолітніх осіб – <https://www.youtube.com/watch?v=XP7ey6Uq6JM>
10. Реєстрація речових прав на нерухоме майно – <https://www.youtube.com/watch?v=VUNckNIOk8>
11. Юридичний журнал «Право України» – <http://pravoua.com.ua/>
12. Юридичний журнал «Форум права» – www.irbis-nbuv.gov.ua
13. Юридичний журнал «Юстиніан» – <http://www.justinian.com.ua/>